

Нехарчова продукція: державний ринковий нагляд і контроль.

Закони України «Про загальну безпечність нехарчової продукції», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», які відображають сучасний підхід з забезпечення безпеки нехарчової продукції шляхом обов'язкового дотримання вимог технічних регламентів, та добровільного застосування нормативних документів таких як стандарти, норми та правила, які визначають поняття – **безпечної нехарчової продукції**.

Що ж таке **безпечна нехарчова продукція** – це будь-яка продукція, яка за звичайних або обґрунтовано передбачуваних умов використання (у тому числі щодо строку служби та за необхідності введення в експлуатацію вимог стосовно встановлення і технічного обслуговування) не становить жодного ризику чи становить лише мінімальні ризики, зумовлені використанням такої продукції, які вважаються прийнятними і не створюють загрози суспільним інтересам.

Окрім того, законодавство встановлює вимоги та визначає механізм здійснення державного нагляду та контролю за нехарчовою продукцією. Уведено новий вид перевірки – **перевірка характеристик продукції**.

Законодавством про ринковий нагляд державою фактично здійснено розподіл обов'язків:

Виробник та розповсюджувач несе повну і виключну відповідальність за розміщення на ринку продукції, яка повинна бути безпечною.

Органи державного ринкового нагляду відповідають за:

а) законодавчу функцію, шляхом розробки та впровадження технічних регламентів та відповідних ним національних стандартів;

б) забезпечення (через акредитацію) належної технічної компетентності та незалежності органів з оцінки відповідності;

в) функціонування правозастосування (ринковий нагляд та контроль).

При цьому, однією з основних вимог до наглядових органів є – невтручання у діяльність суб'єктів господарювання на етапі проектування та виробництва продукції.

Метою діяльності органів ринкового нагляду є забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам, а також забезпечення відсутності загроз безпеці життя та здоров'ю людей, безпечні умови праці, захист прав споживачів (користувачів), захист довкілля.

Під дію цього законодавства підпадає уся продукція що перебуває у виробників, імпортерів, розповсюджувачів продукції (суб'єктів господарювання, задіяних у послідовному ланцюгу постачання продукції від виробника до споживача). Усі суб'єкти господарювання зобов'язані вводити в обіг і розповсюджувати тільки безпечну продукцію. Доказом безпечності продукції є її відповідність технічним регламентам, національним стандартам, що гармонізовані з відповідними європейськими стандартами.

При цьому, звертаємо Вашу увагу на достатньо широке поняття «Технічні регламенти», яке розкрито в Законі о стандартах:

Технічний регламент – закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий Кабінетом Міністрів України, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва.

З метою реалізації державної політики з ринкового нагляду органи ринкового нагляду:

- Здійснюють моніторинг причин і кількості звернень споживачів (користувачів) про захист їх права на безпечність продукції, причин і кількості нещасних випадків та випадків заподіяння шкоди здоров'ю людей внаслідок споживання продукції (користування нею).
- Проводять перевірки характеристик продукції, в тому числі відбір зразків продукції та забезпечення проведення їх експертизи (випробування).
- Перевіряють додержання вимог щодо представлення продукції за місцем проведення ярмарки, виставки, показу чи демонстрації в інший спосіб продукції, яка не відповідає встановленим вимогам.
- Приймають рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів та здійснення контролю за станом виконання суб'єктами господарювання цих рішень.
- Здійснюють моніторинг дій суб'єктів господарювання щодо вилучення з обігу та/або відкликання продукції, щодо якої прийнято рішення про вилучення з обігу та/або відкликання.
- Приймають рішення про знищення продукції або приведення її в інший спосіб у стан, який виключає використання цієї продукції.
- Вживають відповідних заходів щодо своєчасного попередження споживачів (користувачів) про виявлену органами ринкового нагляду небезпеку, яку становить продукція.
- Узагальнюють результати здійснення ринкового нагляду, аналізують причини виявлених порушень.
- Інформують органи державної влади, органів місцевого самоврядування та громадськості про результати здійснення ринкового нагляду.

Органи ринкового нагляду проводять планові та позапланові перевірки характеристик продукції.

Перевірка характеристик продукції може бути **невиїзною** (за місцезнаходженням органу ринкового нагляду) або **виїзною**.

Під час перевірки характеристик продукції об'єктами перевірки є:

- 1) Наявність на продукції **знака відповідності** (у тому числі ідентифікаційного коду призначеного органу з оцінки відповідності), якщо його нанесення на продукцію передбачено технічним регламентом на відповідний вид продукції, та додержання правил та умов нанесення знака відповідності технічним регламентам (ПКМУ від 30.12.2015р. № 1184 «Про затвердження форми, опису знака

відповідності технічним регламентам, правил та умов його нанесення»).

- 2) Наявність **супровідної документації**, яка має додаватися до відповідної продукції (зокрема інструкція з користування продукцією), етикетка, маркування, інших позначок, якщо це встановлено нормативно-правовими актами (у тому числі технічними регламентами), та їх відповідність встановленим вимогам.
- 3) Наявність **декларації про відповідність**, якщо згідно з технічним регламентом на відповідний вид продукції при її розповсюдженні має супроводжуватися такою декларацією.
- 4) Обстеження зразків відповідної продукції та ідентифікація виробника продукції.
- 5) Відбір та експертиза (випробування) зразків продукції (у разі якщо є підстави вважати, що продукція є небезпечною, становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам) та інше.

Строк проведення виїзної перевірки характеристик продукції не може перевищувати у розповсюджувачів цієї продукції *двох робочих днів*, у виробника такої продукції – *трьох робочих днів*, за результатами якої складається акт. За результатами перевірки характеристик продукції органом ринкового нагляду можуть бути прийняті рішення про вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів щодо продукції, яка не відповідає встановленим вимогам, у тому числі якщо порушено вимоги до застосування та нанесення знаку відповідності, складання декларації про відповідність, надання технічної документації, а саме:

- Обмеження надання продукції на ринку (приведення такої продукції у відповідність із встановленими вимогами, тимчасової заборони надання продукції).
- Заборона надання продукції на ринку.
- Вилучення продукції з обігу, відкликання, що передбачає повернення її виробнику розповсюджувачем, споживачем (користувачем). Передача продукції з метою знищення або приведення в інший спосіб до стану, що виключає її використання. Відкликання продукції застосовується як винятковий захід.

Суб'єкти господарювання за порушення Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» несуть згідно з законами України *цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність*.

До суб'єктів господарювання застосовуються штрафні санкції (фінансовий штраф), в залежності від вчиненого ним порушення, у розмірі **від 75 до 3000 неоподаткованих мінімумів доходів** громадян, що становить

відповідно від 1 275 грн. до 51 000 грн., а за повторне протягом трьох років вчинення того самого порушення від 100 до 5000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить відповідно від **1 700 грн. до 85 000 грн.**

Законодавством про ринковий нагляд передбачені підстави звільнення суб'єктів господарювання від відповідальності, якщо він доведе, що:

- Не вводив відповідну продукцію в обіг.
- Продукція стала такою, що становить ризик та/або не відповідає встановленим вимогам, внаслідок дій або бездіяльності інших осіб чи непереборної сили.

На завершення звертаю увагу, що суб'єкти господарювання зобов'язані зберігати технічну документацію та документи що дають змогу ідентифікувати осіб, які поставили їм продукцію, або яким вони поставили продукцію протягом строку, встановленого відповідним технічним регламентом, а якщо такий строк не встановлено:

- Виробник – протягом 10 років з дня введення ним відповідної продукції.
- Уповноважений представник, імпортер або розповсюджувач – протягом 10 років з дня одержання ним відповідної продукції.

Ненадання таких документів, якщо не можливо встановити виробника, загрожує суб'єкту господарювання штрафними санкціями як до особи, що ввела в обіг таку продукцію.

Виконавець:
Ковальчук Ж.Ю.

